

УДК 82.091

ББК 83в6

**ІНОНАЦІОНАЛЬНЕ МОВНЕ БУТТЯ «ЛЕГЕНДИ ПРО СВЯТОГО
ЮЛІАНА МИЛОСЕРДНОГО» ГЮСТАВА ФЛОБЕРА
У ПЕРЕКЛАДІ ВАСИЛЯ ЩУРАТА**

Н. М. Лащик

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
кафедра іноземних мов,
м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57;
тел. +380(342)59-60-34*

Стаття присвячена аналізу перекладеної В. Щуратом “Легенди про святого Юліана Милосердного” відомого французького письменника XIX століття Гюстава Флобера. Здійснений аналіз дає можливість стверджувати, що мовний переклад В. Щурата майже адекватний, характеризується правильним розумінням змісту та ідеї першоджерела.

***Ключові слова:** переклад, легенда, містика, імпресіонізм, адекватний.*

Поширення інонаціонального буття творів французького письменника Гюстава Флобера (1831-1880) на західноукраїнських землях сприяли переклади І. Франка, В. Щурата, М. Грушевського. Як відомо, популяризацією літературних творів французьких, німецьких, англійських письменників займалися газети та журнали “Правда”, “Друг”, “Неділя”, “Діло” та ін. Але часто на їх шпальтах можна було прочитати низькопробні переклади другорядних літераторів.

М. Драгоманов у листі до редакції “Друга” нищівно критикував редакторів за те, що “від їхніх літературних журналів віє запахом мотлоху, в них так багато одописного пустомолотства, популяризуються переробки німецьких повістей в російські, перекладають такі бридкості, як “Ветка бозу”, а ніхто не береться за Дікенса, Ауербаха, Шпільгагена, Золя, Флобера, Еркмана-Шатріана” [1, 409-410].

У критичних зауваженнях на адресу “Друга” М. Драгоманов орієнтував молоді творчі сили на вивчення доробку відомих російських і західноєвропейських письменників-реалістів, пропонував оволодіти англійською, французькою мовами, задля ширшого знайомства з літературою цих народів. Цю ж думку він постулював у листі до М. Бучинського – українського фольклориста і громадського діяча: “Пропагуйте між вашою молоддю, особливо між тими, хто літературствувати бажає, щоб вивчали французьку і англійську мови... а німецькою далеко не все перекладено, і те, що перекладається, то не завжди своєчасно. Без знання цих мов неможливо пізнати кращі твори передової європейської меншості” [1, 397].

Слушні зауваження Драгоманова були враховані молодими літераторами, передовсім І. Франком, який незабаром виступив з перекладом уривка з роману Флобера “Саламбо”, поклавши початок ознайомленню українських читачів з художньою спадщиною французького прозаїка-реаліста, творам якого він провіщав “довговічну стійкість” [8,12]. Усвідомлюючи непідготовленість читачів журналу, для яких раніше друкувалися переважно уривки із слабких за змістом і художньою формою творів маловідомих авторів, Франко супроводив свій невеликий переклад передмовою. Цього принципу він не зрадив до кінця своєї творчості – подавати конкретні дані про життя і художню спадщину того чи іншого письменника, пояснюючи незрозумілі слова і місця тексту. Не маючи змоги перекласти і видати роман Г. Флобера, Франко прагнув познайомити українських читачів з шедевром французької літератури хоча б фрагментарно.

Франкові імпонувала стислість прози Флобера, довершеність композиційної будови твору.

У 1890 р. він видав у “Літературно-науковій бібліотеці” книгу із циклу “Три повісті” Г. Флобера. До збірки ввійшли три невеликі твори французького майстра слова: “Просте серце”, “Легенда про святого Юліана Милосердного”, “Тродіада”. Якщо в першій з них відтворено прозаїчне, буденне життя на прикладі служанки Фелісите, то в двох останніх естетичний взір знову звернено до минулого, як у “Саламбо”. Ці повісті, що тематикою тісно пов’язані зі “Спокусою святого Антонія”, свідчать про намагання Флобера знайти забуття у жахливих умовах соціальної дійсності, поринувши в екзотичні ситуації з далекого історичного минулого. У “Простому серці” блискуче виявилися кращі сторони реалістичного мистецтва Флобера. А “Легенда про святого Юліана Милосердного”, на думку В. Матвіїшина, “за змістом надто відірвана від тогочасних суспільних потреб, бо у формі стародавньої церковної легенди відтворює життя християнського святого” [3, 102].

Та незмінним творчим принципом Флобера було: глибоко пізнавати світ і людину в ньому й досконало реалізувати пізнане у своїх творах. Упізнавану правду життя автор втілював в образах і картинах, відмовившись від будь-яких правдоподібних ілюзій. І потрібні були надзусилля творця, щоб непривабливу, а часом огидну реальність життя перетворювати у високе мистецтво.

В. Щурат був віруючою людиною, цікавився питаннями виникнення релігій, що, можливо, спонукало його до перекладу і публікації “Легенди про Юліана Милосердного” Г. Флобера. Публікуючи повість французького автора, “сього характеристичного репрезентанта (...) натуралізму”, він керувався тим, що український читач поступово духовно збагачується й спроможний збагнути різні за художньо-стильовими особливостями твори.

Однак публікація перекладу “Легенди про Юліана Милосердного” була гостро розкритикована М. Драгомановим, який вважав її вихід поспішним. У листі з Софії до М. Павлика від 10 березня 1891 р. він ви-

словив здивування з цього приводу, зазначаючи, що “наше письменство могло б і пождати з її перекладом”. На його думку, жанрові й художні особливості твору Флобера залишаться незрозумілими українській публіці. “Французи, – писав далі М. Драгоманов, – наївшись усяких літературних страв, можуть смакувати чудненьку тепер католицьку новелу. А ми ще й простих біфштексів не маємо”. М. Драгоманов був переконаний у тому, що більш актуальною справою є переклади публіцистичних матеріалів. [5, 138].

З критикою Драгоманова погоджувався М. Павлик, який у листі-відповіді від 21 травня 1891 р. здивовано запитував з приводу публікації повісті Флобера у “Літературно-науковій бібліотеці”: “Що їй тут робити?” Павлик був прихильником того, щоб “дати в руки народу критику матеріалу, котрим головно його годують” [5, 188].

Тут ми бачимо різні підходи до однієї справи. І. Франко та В. Щурат вважали більш доцільним давати читачам відповіді на соціальні питання у літературній, доступнішій формі. На противагу їм, М. Драгоманов та М. Павлик як публіцисти у даному випадку надавали перевагу критичним працям. Таким чином, своєю діяльністю вони доповнювали один одного. Полемізуючи щодо творів і творчого методу французького реаліста, українські літератори запозичували у нього найкращі риси – високий письменницький професіоналізм, гуманізм, самовідданість у служінні мистецтву. Так, М. Грушевський називав Флобера “одною з першорядних фігур європейського роману в ХІХ в.,” “проводирем французького натуралізму” [6, 57].

Поява Флобера у французькій літературі була закономірною. Його популярність багато зарубіжних критиків пояснювали досконалістю його стилю. Сам Флобер сприяв цій думці. Він постійно стверджував що “форма – це самий твір”, що “немає нічого, крім стилю”, що твір стає безсмертним тільки завдяки композиції і стилю. Флобер насправді створив твори, в яких зміст і форма досконалі. Він був упевнений, що задум твору можна відлити тільки в одну-єдину властиву йому форму, що для точного вираження змісту існує одне-єдине слово, одна-єдина фраза, котру художник зобов’язаний знайти. Флобер важкою працею досяг досконалої письменницької техніки, досконалої композиції. Творчість Флобера була знаменням часу, в якому знайшли своє відображення суттєві моменти історії французького суспільства. І для того, аби краще збагнути український переклад його твору В. Щуратом, більш докладно зупинимо свою увагу на змістово-формальній суті самої повісті письменника.

Задум “Легенди про Юліана Милосердного” виник у Флобера після відвідання Руанського собору, у віконниці якого, біля лівого тарнсетпу зображені основні епізоди життя святого Юліана. Флобер не раз оглядав цей старовинний живопис, а легенду прочитав у праці руанського вченого Ланглуа “Досвід живопису на склі” (1852). Зацікавившись цим сюжетом, він звернувся до “Золотої легенди” Якопо де Ворагіне, а потім

захопився різними питаннями життя, одержі, релігійних повір'їв і психологією в середні віки.

Флобер у “Легенді...” зберігає, як годиться для цього жанру, містичний елемент і не хоче його пояснювати з реалістичних позицій. Тут усе побудоване на дії потойбічної сили. З першого кроку читач потрапляє в казку. Два міфічних персонажі пророчать батькові та матері Юліана майбутнє їхнього сина, чудові здібності Юліана до ратної справи, чудесне полювання, під час якого він вбиває тварин ніби магічно, тільки з власного бажання, пророцтво чудового оленя, подальші подвиги Юліана і т.д. – все це виходить за межі можливого, все це містичне. Попавши в атмосферу легенди, читач зразу розуміє, що поведінка героїв і все, що з ними станеться, передбачене заздалегідь. Юліан з самого початку – чудова дитина, і його захоплення полюванням несе в собі щось чудесне. В легенді просто й зрозуміло розповідається про те, як олень, на котрого полювали, підкоряючись “закону божому”, повернувся до Юліана і розповів йому його дальшу долю.

Флобер інтерпретує примітивну християнську легенду за допомогою християнської філософії. Він намагається відобразити навколо описуваних подій атмосферу середньовічних морально-релігійних понять. Така історико-філософська інтерпретація надає повісті морального змісту, без котрого вона здавалася б смішною казкою.

Поведінка героя визначена не сліпою і жорстокою силою, але силою мудрою і моральною, як і повинно бути в благочестивій легенді. Передбачення не позбавляє Юліана свободи, а відтак і звідси, відповідальності. Самітник, що зник на місячному промені, і циган, що зник у траві, передбачили те, що відбулося насправді. Однак, віддаючись своєму прагненню до вбивств, Юліан виявився винним, і слова смертельно пораненого ним оленя були вже не передбаченням, а прокляттям. Батьковбивство було не тільки нещастям, а й карою. Водночас подальша поведінка Юліана була покаянням, тобто актом вищої моральної свободи, хоча й передбаченим долею. Відчуття вимушеності, яке охоплює читача з перших же сторінок повісті, перетворюється в почуття людської свободи, моральної відповідальності, вищої справедливості земних шляхів людини.

Звичайно Флобер не поділяв таких поглядів. “Легенда про святого Юліана” не вирішувала філософських питань. Це не виправдання християнства та його ідеалів, а відтворення певної ідеології, свідомості, проникнутої християнськими уявленнями про гріхи та покаяння віруючого у потойбічний світ і в торжество добра. З незвичайною енергією, повнотою і точністю Флобер виразив цю психологію середньовічної людини, відтворену на основі філософських і художніх пам'яток. Автор побудував сюжет на русі християнських ідей і почуттів. У період натуралізму подібний задум міг би здатися застарілим і недостатньо “науковим”. Однак повість можна було б пояснити з натуралістичної точки зору, створеної на цей час Золя та групою його учнів.

Позитивістська методологія мислення з її феноменалістською оріє-

нтацією на наукову доказовість за допомогою перевірених фактів на генетичний, причинно-наслідковий зв'язок явищ, у другій половині XIX століття протиставлялась теологічним і метафізичним системам мислення – філософії абстрактній, умоглядній, ірраціональній (спиралася не на факт, а на віру в факт). Екстраполюючи це протистояння у сферу літератури, отримуємо картину непримиренної боротьби єдиного фронту так званої “серйозної літератури” (реалісти, натуралісти, частково імпресіоністи) з адептами романтично-ідеалістичних літературних течій. Єдність реалізму і натуралізму – закономірне явище, адже і типологічно, і генетично ці два напрями дуже близькі між собою, їхня спорідненість найчіткіше проступає у творчості французьких письменників. Це й увага Стендаля до фізіологічних основ психіки; і задум Бальзака створити у “Людській комедії” універсальну модель суспільства, в якій найрізноманітніші, найвіддаленіші явища дійсності перебувають у причинно-наслідковій єдності й усе зображуване мотивується природними та соціальними чинниками; і проголошення Флоберового “об’єктивного методу” з його орієнтацією на науковість і авторське “невтручання”.

З точки зору католицької ортодоксальності, пристрась до полювання у “Легенді про святого Юліана Милосердного”, як усяка пристрась, що торжествує над вільним розумом і оволодіває людиною, є гріховною. Основний зміст повісті – не в “фізіологічній” перемозі пристрасі, котру тут, як і в середньовічній літературі, навіть не показано, а в покутуванні вини, в переродженні особистості, у завоюванні внутрішньої свободи і у вільному підпорядкуванні моральному закону – саме так трактував Флобер ідею “спасіння”, відкидаючи християнську містику і переносячи проблему у світ моральної філософії.

Середньовічна християнська психологія виразилася в житіях. Відтворюючи душевний спокій свого святого, Флобер спробував відобразити і стиль цих розповідей. Усе тут просто і ясно; переживання героїв відображені виразно, реалістично. Середньовічна людина, як і середньовічна легенда, обертаються навколо однієї ідеї й одного почуття – в цьому середньовічна література бачила свій моральний і художній ідеал.

В. Щурат у перекладі “Легенди про святого Юліана Милосердного” відтворив дух середньовіччя, звичаї, християнські ідеї та почуття. Образи матері й батька Юліана зображені так, як зазвичай у середньовічних легендах й історичних документах. Батько “загорнутий все в лисюру ходив по господі, робив суд підданам, рішав спори сусідів. Зимою вдивлювався в платки спадаючого снігу, а ні, то казав собі читати казки. Від перших погідних днів спускався на своїм мулі вузкими стежками на край зазеленівших нив, гупорив з мужиками і подавав їм ради” [7, 5].

У Флобера: “Toujours enveloppé d’une pelisse de renard, il se promenait dans sa maison, rendait la justice à ses vassaux, apaisant les querelles de ses visins. Pendant l’hiver, il regardait les flocons de beige tomber, ou se faisant lire des histoires. Dès les premiers beaux jours, il s’en allait sur sa mule le long des petits chemins, au bord des blés qui verdoyaient, et

causait avec les manants, auxquels il donnait des conseils” [9, 54].

Мати “була дуже біла, дещо гордовита і поважна. Верх її капелюха дотикав привалка дверей, а задній кінець сукні волікся за нею на три кроки. Єї покої були уладнані по монастирськи. Щодня рано роздавала вона роботу наймичкам, доглядала конфітур і пахучих мастей, пряла кужіль, або вишивала на вітвар обруси” [7, 5-6].

“Elle était très blanche, un peu fière et sérieuse. Les cornes de son hennain frôlaient le linteau des portes; la queue de sa robe de drap traînait de trois pas derrière elle. Son domestique était réglé comme l’intérieur d’un monastère; chaque matin elle distribuait la besogne à ses servantes, surveillait les confitures et les onguents, filait à la quenouille ou brodait des nappes d’autel” [9, 54-55].

Це середньовічний ідеал сеньйора і господині дому, це схема, за якою зображали (менш-більш вдало) середньовічних героїв. Й оскільки, як у казці чи житті, які теж, зазвичай, виникли на казкових мотивах, чудовий син народжується у них після її молитви. Щоб зробити батьків типовими, як у казці чи легенді, Флобер не дав їм імен. Тому Юліан теж зображений як добре відомий тип юного лицаря. Він навчається наукам у монаха, з малих літ вчиться їздити верхи, любить полювати і бездоганно володіє зброєю. Зрештою, і пишнота слів теж легендарна, казкова. Ні величних описів, ні складних синтаксичних конструкцій, ні тих плавних, дзвінких, вільних ритмів, котрими Флобер насолоджувався в молодості.

Однак, якщо це є виявом стилізації під певну літературну форму, то водночас і стає своєрідним відтворенням психології героїв, засобом передачі їх думок, глибоко зрозумілого “місцевого колориту”. Розповідаючи про своїх героїв, Флобер стає на їх рівень і говорить від їхнього імені. Порівняння, якими він користується, взяті з середовища середньовічної людини. “Плити на подвір’ю були чисті як церковний поміст”, а вартовий на стіні в спекотну частину дня “завертав до стражниці і засипав там сном праведного”.

Можемо стверджувати, що переклад В. Щурата майже адекватний, характеризується правильним розумінням тексту, за винятком деяких виразів чи понять. Французьке порівняння “comme un moine” (як чернець. – Н.Л.) В.Щурат передав виразом “сном праведного”, що в його розумінні стає майже адекватним змістом.

Але така стилізація повинна була б бути прихованою. Читач не має її побачити, затримуючись поглядом на окремих словах або складних зворотах, щоб не відволіктись від головного, від потоку думок, від внутрішніх образів, від психологічної правди, котра була дорогою для Флобера, позаяк йому здавалося, що саме вона могла створити справжнє мистецтво. Флобер не відтворює точно середньовічної манери описів, вважаючи, що дух середньовіччя можна відтворити не застарілою літературною формою, але засобами сучасного мистецтва. Він описує фортецю з її ровами, стінами і вежами, зі службовими і парадними прибу-

довами. Він хоче не стилізації, але показу і користується стилізацією лише тією мірою, в якій вона сприяє показу.

Обраний Флобером жанр був для нього дещо важкуватим. Для сучасників Юліана передбачення, видіння, звірі, що говорять; бог, що з'являється в одязі бідняка були природними явищами і не дуже дивними. Вони стояли в тому ж ряду напівреальної, напівмістичної закономірності, як і будь-які інші явища природи. Сучасник Флобера думає інакше і ніколи серйозно не повірить, що олень може заговорити. Якщо б Флобер розповідав як у життях, його розповідь звучала б іронічно. Необхідно було чудесне ввести у розповідь так, щоб створити ілюзію реального, щоб надприродне явище стійко вписувалося в один ряд з природнім.

На своєму останньому полюванні Юліан надто легко вбиває багато звірів, що оточують його, і полювання, по суті, перетворюється на бойню. Потім Юліан бачить стадо оленів, яке він винищує вщент. Та в цей час читач відчуває, що він непомітно для себе вступає в країну чудесного, він уже в казці, і коли олень з шістнадцятьма роговими відростками виказує своє пророцтво, читач зовсім не здивований: він уже давно передчував якесь чудо, якусь містичну кару, яку Юліан повинен зазнати за своєю жорстокістю.

В. Щурат, завдячуючи багатству української мови, вдало відтворює жахливу картину бойні з елементами імпресіоністичної поетики. В його україномовній інтерпретації прокляття оленя починають збуватися: в сутінках, побачивши вдалині два білих крила, що тріпочуть на висоті “Він навіть не сумнівався, що се був бузько і пустив копієм” [7, 27]. Почувся проймаючий крик його матері, “довгі кінці очіпка були прибиті до муру” [7, 27]. Випадок можливий і ніби й то реальний, та в цей же час чудесний, оскільки чеpecь матері може видатися за птаха можна лишень під впливом галюцинацій.

Юліан йде з рідного дому і починає свої військові подвиги. Спочатку вони реальні: Юліан збирає військо, вилазить на стіни, перемагає ворогів. Потім він змагається зі скандінавами, покритими риб'ячою лускою, з неграми, що сидять верхи на рижих ослах. І тут немає нічого неможливого. Та все ж з'являється етнографічна екзотика і елемент середньовічної легенди, в яку поринаємо, коли Юліан перемагає троглодитів та антропофагів. Тут починається легендарна географія, країни настільки жаркі, “що, – як перекладає В. Сава, – від жару сонця занималося на людях волосє як походні” [7, 30], і настільки холодні, “що їм відлітали руки і падали на землю; то знов через такі мрачні сторони, що люде йшли вперед окружені зі всіх сторін привидами” [7, 30]. Юліан вбиває медіоланського звіра і дракона з Обербірбаха. Далі йде чиста казка, що закінчується шлюбом з дочкою короля Оксітанії, і, насамкінець, підготовлена всім реальним і чудесним ходом подія батьковбивства.

Знову в реалістичному плані – подорожування Юліана, його робота на перевозі, і знову вторгнення чудесного разом з прокаженим, що перетворюється на Христа, щоб чудесне стало художньо правдивим, Фло-

бер щільно оточив його реальним світом. В атмосфері легенди В. Щурат відтворює середньовічний уклад сеньйора, деталі полювання, відносини у феодальному замку і, найголовніше, – надзвичайно реалістично і точно передає психологічні переживання самого Юліана. Тривога, що охопила Юліана після прокляття оленя, настільки реальна, що її правдивість долає легенду і казку, й українському читачеві не приходиться в голову засумніватися в тому, що епізод містичного полювання справді був десь у містичному лісі, який що зі всіх сторін обступив старий замок. Зразок реалістичного зображення, реального – останні сцени повісті, це захоплений вигук прощеного Юліана, що піднісся на небо “лицем в лице з Господом нашим Ісусом” [7, 62].

Вплив творчості Г. Флобера на письменників, зокрема українських, був значним не тільки у Європі. Цілком слушно зазначив Д. Затонський: “Весь сучасний роман багато чого запозичив у Флобера, запозичив у значній мірі куди більшої, ніж це заведено визнавати” [2, 117]. На думку Золя, талант таких видатних письменників, як Г. Флобер, Е. і Ж. Гонкури, А. Доде не в тому, що вони вражають уявою, а у вмінні з величезною силою передати натуру. Адже саме французьким теоретикам і практикам художньої творчості натуралізм завдячує своє виокремлення у самостійний напрям (інваріант світового натуралізму, якщо, і не тожний, то дуже близький до французького варіанту).

Висока художня майстерність Флобера імпонувала В. Щурату, який постійно піклувався про збагачення української культури кращими надбаннями із скарбниці світового красного письменства. Власне, однією з прикметних рис української літератури кінця XIX - початку XX століття якраз і стало органічне засвоєння творчого досвіду європейських літератур, осмислення мотивів та образів Біблії, сюжетів античної дійсності. Невипадково, що, викладаючи думки стосовно літературного життя в 1892 р., І. Франко підкреслював у листі до редактора “Зорі” : “Писатель мусить знати докладно історію літератури всесвітньої, а особливо сучасну літературу свою власну і головних європейських народів, щоб знав, які теми літературні і в який спосіб бували і бувають оброблювані, якими способами різні писателі досягали дані ефекти, що в давніх обробках даної теми було добре, а що невдатне і куди йому притулити й свою роботу, що не повторяти того, що вже другі забули, а вносити у всесвітню скарбницю літературну хоч малу крапельку, а нового, свого власного, зачертого в криниці того життя народного і індивідуального, що ще перед ним не було так експлуатоване” [8, Т.19, 9].

Тож на основі перекладу В. Щурата можемо стверджувати, що він відносився до такої когорти письменників, які добре знали і власну літературу, і літературу світову. Підтвердженням цьому є його переклади з багатьох європейських літератур, його переробка “Слова о полку Ігоревім”, його власні поезії, в яких мають місце міфопоетичні рефлексії (Біблія, антична література). В. Щурат відтворив той новий моральний зміст, який вклав у “Легенду про святого Юліана Милосердного” Фло-

бер. Провина, виражена в безглуздому вбивстві і сліпому підпорядкуванню пристрасті, даремність честолюбних подвигів, кара, що була справою власних рук, і покута, здобута самозреченням служінням людини, – така ідея повісті, виражена в долі і переживаннях героя далекого й казкового середньовіччя.

Основним матеріалом в руках Щурата-перекладача було українське слово, пластичні резерви якого він намагався широко використовувати. В. Щурат вдало передає деякі елементи імпресіоністичної поетики Флобера: “погасла зіниця спекла его вогнем”, “сонце щовечора красило кров’ю облаки”, “по обох его боках помикала як скажена, чорнійша від чорнила вода”, “очі запалали світом зорі” та ін. Певну настроєво-емоційну ауру Щурат передає вдало дібраними порівняннями, гіперболами: “пернаті стріли осідали, мов білі мотилі на листю”, “заревів, як дикий звір”, “холодніша від гадини і острійша від зубців пилки”, “татарські пси, майже такі великі як осли”, “кури завбільшки барана”, “від жару сонця занималося на людях волосе як походні”, “країни такі студені, що їм відлітали руки і падали на землю”, “важкий тягар споминів”. У перекладі В. Щурат використав як точні еквіваленти епітетів оригіналу, так і властиві українським пісням: “густий дощ”, “чорне небо”, “люті морози”, “лютий чоловік”, “м’яка трава”, “приємне повітря”, “скажений гнів”, “буйний вітер”, “вічна тайна” та інші.

Західноукраїнські регіоналізми, які зустрічаються в перекладі з точки зору сучасної нормативної мови, в деяких випадках можуть сприйматися як архаїзми: “гуторив”, “убор”, “мішок на плечох”, “мандрівка”, “малпи”, “піяне когута”, “небезпеченства”, “жадна заплата” та ін. Загалом Щурат-перекладач керувався тим, що український читач поступово духовно збагачується й спроможний збагнути різні за художньо-стильовими особливостями твори. У своїх перекладах В. Щурат дотримувався точної інтерпретації змісту та ідеї першоджерела, прагнув адекватного відтворення найтонших відтінків оригіналу, як це спостерігаємо з твором Гюстава Флобера «Легенди про святого Юліана Милосердного». Вільно володіючи французькою мовою, В. Щурат намагався ознайомити широкі кола своїх співвітчизників із кращими здобутками французької літератури, яка займала одне з центральних місць у тогочасному європейському інтелектуальному житті.

Література

1. Драгоманов М.П. Літературно-публіцистичні праці: У 2-х т. – К.: Наукова думка, 1970. – Т.1. – 531 с.
2. Затонский Д.В. Европейский реализм XIX в. Линии и лики. – К.: Наукова думка, 1981. – 279 с.
3. Матвійшин В.Г. Українсько-французькі літературні зв’язки XIX – початку XX ст. – Львів: Вища школа, 1989. – 168 с.
4. Листування Драгоманова М. з Мелітоном Бучинським. 1871-1877.– Львів, 1910. – С. 231-232.

5. Листування Драгоманова М. з М. Павликом. 1876-1895 : У 8 т.– Чернівці, 1910. – Т. 6. – С. 138-188.
6. Флобер Г. Іродіада. / Пер. М. Грушевського. З додатками статті про Г.Флобера. – Львів: Друкарня НТШ, 1902. – 70 с.
7. Флобер Г. Легенда про святого Юліана Милосердного. (З французького переклав В.Сава.) – Львів: З друкарні НТШ, 1891. – 62 с.
8. Франко І. Я. Наше літературне життя у 1892 році (лист до редактора “Зорі”) // Франко І. Я. Зібрання творів: У 50-ти т. – К.: Наукова думка, 1981. – Т. 19. – С. 7-22.
9. Flaubert G. La légende de Saint Julien l’Hospitalier // Flaubert G. Trois contes. – Paris : Arthème Fayard C., Editeurs, s.a. – P. 52-67.

*Стаття надійшла до редакційної колегії 02.09.2009 р.
Рекомендовано до друку докт. філол. наук, професором Матвійшиним В.Г.*

**FOREGIN LINGUISTIC BOUTTYA OF «LEGEND ABOUT
SAINTED JULIAN OF MERCIFUL» BY GYOSTAV FLOBER
IN TRANSLATION OF VASILIIY SHURAT**

N. M. Lashchic

*PreCarpathians National University by V. Stefanik,
57, Shevchenko Street, Ivano-Frankivs'k;
tel. +380(342)59-60-34*

The article is devoted to the analysis of the translated by V. Shurat "Legend about sainted Julian of the Merciful" known French writer of XIX age G. Flober. The realizable analysis enables to assert that linguistic translation V. Shurat is almost adequate, is characterized by the correct understanding of maintenance and idea of original source.

Key words: *translation, legend, mysticism, impressionism adequate.*